

Usta, yolla bir çocuk kitabı, has demli olsun!

İnsan türü zihinsel ve duygusal algı açısından çocuklar ve yetişkinler olarak ele alınsa da "has edebiyatçılar" ne hikmetse "çocuk edebiyatı diye bir şey yoktur" demeyi sürdürüyor. "Çünkü" diyorlar; "yaratıcılık yaş, cinsiyet gibi sınırlar kabul etmez." Öyle midir? Dahası bunlar birer sınır mıdır yoksa asıl yaratıcılık ve edebiyatın olmazsa olmaz koşulu empati tam da bu noktada mı başlar?

Müren BEYKAN murenbeykan@superonline.com

Alt tarafı çocuk kitabı" diyenlere geçenlerde usta dilinden incelikli bir karşılık geldi. Türkçenin en önemli ustalarından Necati Tosuner, "Benim birinci ölçütüm çocuğu adam yerine koymaktır. Çocuk verdiğini alır" dedi. Geçtiğimiz haftalarda Ümran Avcı'nın sorularını yanıtlayan Tosuner'in en önemli sözü şuydu: "Ben bu 'Dur Bakalım Petek' kitabını babalara yazsaydım da aynı bu şekilde yazardım." İşte burada hepimiz adına şapka çıkarıyoruz ustaya.

Tosuner, onca nitelikli kitabının arasına iki yeni çocuk kitabı da ekledi son yıllarda: "Arda'nın Derdi Ne?" ve "Dur Bakalım Petek". Hiç mi başka derdi yoktur bir ustanın, oturup "alt tarafı çocuk kitabı" yazsın! Elbette vardır: Çocukları küçümsemeden, onları edebiyatın büyüyle sarıp sarmalamak, içlerinde taşıdıkları yaşam ikisirini anlamlandıracakları düşünceleri fısıldamak yüreklerine. Çocukken "kulağımıza fısıldananlar" umulmadık derecede önemlidir derin iz bırakırlar gönüllerimizde ve bu izlerdir ki ileride yolumuzu bulmakta birer fener ışığı olur bizlere.

ÇOCUKLARA ÖZEL EDEBİYAT

Ayrı bir çocuk edebiyatı olmaması gerektiğini söyleyenler oldu, oluyor, has edebiyatçılar çoğu. Aslında onların karşı duruşu, edebiyatın okur yaşı gözetilerek üretilmeyeceğini düşünmelerinden, edebiyat yaratıcılarının özgür ve bağımsız olmaları gereğine inandıklarından. Özgürlük yaratıcının olmazsa olmazıdır. Ne ki, çocuğa görelilik göz ardı edilecek gibi değil günümüzde, az biraz yüreklendirme gerekiyor çocuk okura bir biçimde; sözcük dağarını, kavramsal yoğunluğu, düşünsel sıçramaları gözetmek gere-

kiyor onlara yazarken. Yaratıcı bir edebiyatçı bundan yüksünür mü? Tersine, mutlaka yazmak, ne menem şeymiş bu çocuğa görelilik tartmak, uğraşmak ister.

Bilen bilir, EğitimSen, eğitimin edebiyatla desteklenmesi amacıyla önemli bir projeye imza attı ve geçen yıl bu benzersiz çalışmayı, okul öncesi, ilköğretim ve gençlik/genel edebiyat başlıklarında 3 katalog halinde sonlandırdı. Çocuk ve gençlik edebiyat alanında benzeri olmayan bu projenin koordinatörlüğünü Nabi Belekoglu, editörlüğünü Suat Hayri Küçük üstlenmişti. İÜ Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü'nden, yazar, çevirmen Necdet Neydim hocanın danışmanlığında künyedeki bilgiye göre 181 kişilik okuma grubuyla çalışıldı. Kataloglarda eğitimcilere seçkin edebiyat eserleri tanıtıyor, öneriliyor Bir anlamda 100 Temel Eser'in karşısına ciddi bir çağdaş başvuru külliyatı konmuş oldu.

Bunlardan "İlköğretim Çocuk Edebiyatı -2011" adlı olamı inceleyince görülen o ki, onlarca ve onlarca çocuk edebiyatı yazarının yanı sıra genel edebiyatımızın ustalarından hayli kabarık bir grup da çocuklara kitap yazmış. Kimler yok ki: Adnan Binyazar, Ahmet Ümit, Ataol Behramoğlu, Cemil Kavukçu, Emin Özdemir, Erdal Öz, Feyza Hepçilingirler, Işıl Özgentürk, Kadri Öztopçu, Karın Karakaşlı, Müge İplikçi, Nazlı Eray, Necati Güngör, Nezihe Meriç, Sennur Sezer ve tabii Necati Tosuner... Fazıl Hüsnu Dağlarca'nın çocuklara adanmış koca yüreğini anmadan da geçmeyelim. Saydığım bütün bu ustalar nice kitaplarla Türkçe'yi çocuklara sevdirmek kadar, edebiyatın temeli öyküyü de, öykülemeyi de çocuklara yakın kılmak için yazmış-

lar. Yabana atılacak gibi değil. Hele ki, burada yer almayan nice yazarımızın çocuklara gönül indirip yazdıkları romanları, öyküleri de biliyorsanız: Tarık Dursun K., Nihat Ziyalan, Osman Şahin, Turgay Fişekçi, Faruk Duman, Behçet Çelik... Liste uzayıp gider.

RESİM BİR GÖZ ŞENLİĞİDİR

Öyküden dem vurunca da, ilk akla gelen öykü ustalarından Cemil Kavukçu'yu hatırlamamak mümkün değil. Besbelli o da "alt tarafı çocuk kitabı" demeyenlerden. Son yıllarda peş peşe yazıyor çocuklara. Yolları aynı sokakta kesişen 3 köpeğin maceralarını anlatan, 3 kitaplık "Bopato" dizisinin ardından, "Bir Öykü Yazalım mı?" diye soran Kavukçu'ya evet demeyen yok gibi. Usta, oturmuş makinesinin başına, "alt tarafı çocuk" dememiş, ince ince anlatmış, yazma meraklısı çocukların elinden tutmuş, edebiyatın engin sularında kulaç atma rehberi oluşturmuş onlara hem de has öykücü diliyle. Bir öykü yazacak bu çocuklardan kaç gelecekte yazar olarak, sanatçı olarak, bilim insanı olarak çıkıverecek karşımıza, bilinmez; ama kesin bilinen var ki, ciddiye alınmak, daha küçücükten insanın en hassas beslenme damarını ve özgüvenin aşısıdır.

Kavukçu'nun son çocuk kitabı "Yeşilecik" de, küçük okura yaşamın inceliklerinden bir tutam ipucu veriyor;

ama bağırmadan, parmağı göze sokmadan. Yetişkin okur için fazla mı sade evet sade. Çocuğun Türkçede güvenle ilerlemesi için onu yüreklendirmek ister usta besbelli sadelik dozu oradan. Ancak, yaratıcı bir yazarın kendini saklaması, çocuğa görelilik ön plana çıktı diye üslubunu yok sayması ne mümkün. Özellikle Neriman Teyze ve Hilmi Amca bölümlerinde Kavukçu'nun dingin üslubu satırları peş peşe yutturuyor okuyana. Bir aile büyüğüne sarılmak, onun çocukluğundaki türlü çeşitli oyunları dinlemek arzusu uyandırıyor belki zamane çocuğu bu arzudan uzaktır, ama illa ki duru Türkçe'nin izini taşıyacaktı belleği. Hem de ressam Mustafa Delioğlu'nun desenleriyle bayram edecek imgelemi. Orhan Pamuk'un dediği gibi: "Resim bir göz şenliğidir." Hele ki çocuklara, düğün evi.

Uzun yıllardır çocuk kitaplarına ayrı bir can katan Mustafa Delioğlu'nun desenlerini tanımayan yoktur. Resimselliği yüksek; çizgi ve renk değerleri "alt tarafı çocuk kitabı" deseninde rastlanmayacak pentür tadındadır. Sanatçıdır, renk büyücüsüdür ve gerçek bir çocuk kitabı emekçisidir Delioğlu. Her yıl İsveç hükümeti tarafından ünlü yazar Astrid Lindgren'in anısına verilen Astrid Lindgren Anna Ödülü'ne (ALMA) bu yıl aday gösterildi. Bu saygın edebiyat ödülüne, çocuk ve gençlik edebiyatı alanında Lindgren'in "anti terbiyecisi" ruhuna uygun, nitelikli ürünler veren yazar, çizer, kurum ve organizasyonlar aday gösterilebiliyor. Aday gösteren de, İsviçre merkezli uluslararası IBBY'nin (International Board on Books for Young People) Türkiye temsilcisi ÇGYD (Çocuk ve Gençlik Yayıncıları Derneği). Derneğimize teşekkür ederiz.

Yeşilecik
Cemil Kavukçu
Can Yayınları
9 TL

Dur Bakalım Petek
Necati Tosuner
Gümsüğü Kitaplığı
13 TL